

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 12. Archangelorum oppidum in Taïaobæ terris fundatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

lemnibus ceremoniis destinati: de quarum ceremoniarum ritu, quia sæpè in hæc historia barbaricè occurrunt, hæc pauca accipe. Guairaniæ Antropophagi captivum bello captum in suum pagum deducebant, omni deliciarum cupidiarumque genere cum prosequentes; eo fine, ut faginatus alios etiam suâ carne faginaret. Saginæ tempore nefas erat quidquam quod appeteret ei denegare. In pervigilio mactationis pagi municipes, convocatis circumquaque populis, pompam instituebant. Præcedebant magno numero armati viri bino ordine feminæque, puella una plumis & velamentis ornatissima in media pompa eleganti in paropside clavam, crudelitatis instrumentum, & altera eodem ornatu coronam destinatæ victimæ imponendam præferebant. Lacertosæ mulieres captivum medio corpore vinctum, solutis brachiis lapides & ligna in circumstantes pro libitu ejaculantem, laxis funibus ducebant. Si contingeret ab captivo aliquem feriri, immensis clamoribus & plausibus ejus fortitudinem dexteritatemque plebs omnis celebrabat. Finitâ pervigilii pompâ reliquam noctem inter insanos strepitus, choreas & ebrietatum furores transigebant: captivo præsertim cibus & vino sese ingurgitante. Facto mane, eodem quo pridie ordine ad necis locum ducebatur, ubi repetitis præteritæ diei ineptiis à potente aliquo Casiquio captivus coronâ redimitus elegantissimæque ornatus clavâ feriebatur. Prostratum adstantes omnes percutiebant, nova nomina, abolitis veteribus, sibi assumentes; quin & ipsi infantes ope matrum acceptis etiam nominibus adhuc palpitantem manibus verberare cogebantur. Postquam constabat exspirasse, omnis multitudo in cachinnos intemperanter soluta, institutis choreis, parricidali convivio præludebant; cadaver discerptum & in ollis coctum devorabant; aliquot frustra ad vicinos pagos mittebant, ut iis gustatis nova etiam nomina sibi sumerent. Ejusmodi crudelitas inter gloriosas mortes ab Barbaris reputabatur, unde rari admodum captivi, quamvis facillè possent, è vinculis fugiebant. Eo ergò ritu Barbari mactaverant Antonii Ruisii adituum, qui immenso dolore correptus, è Taiaobæ terris pedem rursus referens, interim dum alia gentis mandata consilia suppeterent ad inspicienda reliqua Guairaniæ oppida, ducto secum Didaco Salazario, se contulit.

INSPECTIS promunere oppidis, Antonius Ruisius tantis obicibus nihil fractus, sed gloriosorum discriminum spe animosior, eò promptius ad Taiaobæ terras occupandas conatum intendit, quò obstinatiùs à dæmonibus aditum obserari cernebat. Cognito igitur Taiaobam & Piraquatiam, adunatis sibi aliis Casiquiis, ad restauranda destructi oppidi fundamenta, vimque hostium propulsandam, animum seriò adjecisse, ad pagum eorum sinibus conterminum se confert: quibus ad se venientibus significavit, in animo sibi esse eorum terris oppidi foundationem iteratò tentare. Sed contra erant omnes amici Indi, obtestantes ne caput suum certissimo discrimini objiceret; si eò rediret, procul dubio Antropophagis escam futurum: id enim dæmonis oraculo fuisse decretum. Quin & ipsi Socii per Guairaniam sparsi, prout rem constitutam intellexerant, vehementer ab progrediendi consilio cum per litteras avocare nitebantur. Nec defuere aliquot Villaricani id idem junctis precibus non sine lachrymis efflagitantes, asserentesque, se certò ab Indis comperrisse, fore ut citra dubitationem ab Barbaris devoraretur. Quibus omnibus respondit, Deo te commendatâ, facturum se quod ad majorem illius gloriam promovendam fore intelligeret. Interim remisso in patriam Nicolao Taiaobâ, jussuque numerosiore gentem ad propulsandos hostes cogere, ipse ad Divina auxilia procuranda omnes animi vires adhibuit: quod ut ritè faceret, per septem hebdomadas ad honorem septem Angelorum principum, in secessu exercitiis spiritualibus, septem quotidie horis in oratione mentali positus, vacavit, vovens, si res prosperè succederet, primum quod in Taiaobæ terris oppidum fundaret, iisdem Archangelis se dedicaturum. Exercitiorum tempore longum foret dicere, quot & quantis intus pugnis, foris timoribus, quot angusti animi, modò diffidentis, modò variantis, perturbationibus confictatus fuerit: dæmone eorum tumultuum incentore, ad augendos terrores se ipsum etiam visendum præbente. Sed Ruisius in proposito

Ruisii aditui
mors.

omnis
mors

omnis
mors

CAPUT
XII.
Archangelorum oppidum in Taiaobæ tertis fundatur.

Obstunt amici.

Ruisius rem Deo commendat.

Ab dæmone inflatur.

*Ostentum.**Obstacula
amovuntur.**Orationis
vis.**Demon vin-
citur.**Guiravera
infrenit.**Conspirato-
rum consilia
disturbantur.**Tajaoba fa-
ctio augetur.**Ruisiane
Castitatis
exemplum.*

persistens sensit se contra adversa omnia confirmari, & insuper caelesti ostento penitus ad audendum impelli: nam inter caliginosâ hâitationis & ærumnosi cujusdam tædii tenebras, claro Divinæ lucis radio derepentè oborto, visus per somnium sibi est, cum duobus aliis è Societate in immensa planitie versari, ac cernere ingens alcium atque jumentorum armentum miro fulgore micantium inclinatis capitibus ad se ventitate, Sociisque ex hoc aspectu lætitiâ exultantibus imperasse, ut armentum cingerent, & ad templum quoddam splendidissimum agerent: quod dum fecissent, omnia jumenta, nullo fugâ elapso, templo inclusa fuisse. Sub id tempus centum circiter Indi hostilis factionis facile omnium ferocissimi, qui septem Neophytos Ruisii comites comederant, ultrò se ei traditum venère: nunciatumque est Casiquios septem, Evangelicæ propagationis hostes infestissimos, in sylvis fustibus contusos occubuisse, & ex vulgo non paucos ejusdem farinae homines ibidem trucidatos; nullo tamen tot necium auctore reperto. Amotis ope Divinâ tantis obstaculis, Ruisius evolutò Exercitiorum spiritualium spatio statuens vel gloriosæ mortis præmium, vel de dæmone victoriam hac vice reportare, quamvis Socii iterum scriberent, ut pedem, dum integrum esset, referret, vili instructus viatico & Arâ portatili, viâ se commisit. Aliquot dies progressus Tajaobam & Piraquatiam obvios habuit, quibus septem Archangelorum effigiem, Ludovici Bergeri pictoris opus, palam gestandam tradidit: ipse amiculo lineo & stolâ ornatus pompam sequutus, ab Angelorû Regina auxilium efficac sibi certò promittens, ad designatum oppido locum pervenit. Quo in loco paucissimos Indos reperit, proptereaquòd Tajaobanz & Piraquatianæ factionis homines, cognitâ multorum populorum iteratâ conspiratione, detererentur. Novus igitur timor Ruisii animum subiit, ad quem propulsandum inexpugnabili precum clypeo se muniens, per novem dies continuatâ pietate in illius Mysterii memoriam, quo Beatissima Virgo Incarnatum Verbum totidem mensibus in utero gestavit, Divinam opem imploravit. Quo tempore unâ eademque nocte iteratis vicibus dæmon, venatici canis speciem præferens, quasi invadere vellet, minas intentavit. Sed ab Ruisio abactus, sub scamnum, in quo sedebat, se conjecit, magno quidem Dei servo horrore concussò, sed eâ consideratione erecto, quòd ministrorum dæmonis vis fracta videretur, quandoquidem per se pugnaret. Duabus sequentibus diebus rursus dæmon minas intentavit, fractioribus tamen semper viribus. Sed Guiravera, dæmonis pertinacissimus assecla, audito Ruisii adventu horrendum infremens, vociferabatur eum hâc vice dentes suos non evasurum, convocatisque ad arma factionis suæ Casiquiis sic de nece patranda diseruit, ut ei ad unum omnes assenserint. Verùm hujus monstri consilia hâc maximè ratione dissipata sunt. Advenerat inter convocatos Ararundio, qui alia in aggressione copiis Ruisio mactando destinatis præfuerat, quem Guiravera ob obortam suspicionem suâ manu interfectum reliquis Casiquiis comedendum apposuit: interempti comitibus ad instruendas suis carnibus epulas etiam designatis. Cheacabic verò Casiquius, qui olim Ruisii furas pellicibus suis promiserat, sagittâ transfixus etiam interiit. Quibus casibus, ortis dissidiis, hostium vires distractæ sunt: & Tajaobæ factio tanto numero aucta est, ut ex octoginta hujus regionis Casiquii sexaginta Religioni Christianæ cum Tajaoba faverent. Itaque Numinis ubique faventis auxiliis, Ruisius locû exstruendi templi designat, conditum oppidum septem Archangelis consecrat, novellamque rempublicam ordinat. Idem eâ tempestate insigne Castitatis exemplum exhibuit. Nam cum corpus quieti tradens, contractis à frigore cruris nervis, vehementer laborare cœpisset, nec acri morbo mederi aliter posset, nisi fricari se alienâ manu permetteret, & voto pridem adstrinxisset neminem tangendi, neque permittendi ut à quoquam ipse tangeretur, periculum doloremque contempsit. Animus tamen in varias partes distractus ancipitem eum reddebat, hinc necessitate, illinc voto identidem mentem exagitante. Totam ferè noctem in hoc cogitationum æstu insomnem traduxit. Tandem inviolato voti proposito, vitæ etiam discrimen potiùs adeundum duxit, quàm votum infringeret: quo renovato ad somnum se utcumque composuit. Sub primam quietem dæmon atro vultu, ac si luctari vellet, eum à somno excitat, maledictum appellans, quòd tam ferreus esset, ut se molliri tantisper

non

non permisisset. Sed Ruius victor, contumeliis oneratum abs se abegit. Fame sciviente, novello in oppido solis herbis & palmarum meditullio victitabat, quæ ejus palato adeo sapiebant, ut extra hyperbolem res de se insipidæ aquâ rosacæ aspersæ ipsi visæ sint; Deo scilicet in his desertis deliciofum manna rursum ministrante. Quingentos ipse suâ manu ex hac gente sacro Fonte lavit, antequàm oppidum numero-
 Quingenti
 baptizantur

CAMPESTRES Indi novam materiam gloriosis Apostolicorum virorum laboribus sub id tempus ostentavere; qui ideo sic vocantur, quod campos supra Incarnationis oppidum latissimè protensos habitent. Quamquàm & Coronatos, & Capillatos idcirco etiam vocari reperio, quod viri sceminaque promissam ad humeros comam Monachorum adinstar orbicularim in vertice radant. Ab eotempore, quo Christianæ Religionis odio Incarnationis oppidum, Christophoro Mendocça ad necem destinato, tentarant, humano judicio planè obseptus ad eos aditus videbatur, qui sic tandem cœpit patefcere. Tupici, Brasiliæ populi, de quorum ferocia in Societatis historia Orlandinus meminit, in Sancti Xaverii agrum magno numero grumpentes, aliquot Neophytos in servitutem abegerant, qui Sociorum industriâ è vinculis exempti fuerant. Alia Tupicorum turma aliquot Incarnationis oppidanos captivos etiam fecerat, quos Christophorus Mendocça cum Pindovio & Neophytorum manu insequutus liberaverat. Et insuper certior factus ab iisdem latronibus Coronatorum pagum, multis in servitutem abactis, direptum fuisse, latrones ex improvviso adortus, prædâ & captivis spoliatos, acerrimèque increpitos, in Brasiliam redire cœgerat. Coronatos verò hoc beneficio donisque conciliatos, eâ conditione in patriam remiserat, ut ad se populares suos religionis ergo (quod & fecere) redirent. Haud ita multò post, decem Coronatorum Casiqui, Tajaobæ exemplo permoti, nuncio ad Socios misso, vehementer flagitare Christianæ doctrinæ magistros. Quibus rebus cognitis, Antonius Ruius è Tajaobæ terris ad Incarnationis oppidum properans, assumpto in Socium Francisco Diastanio, ad Coronatos iter cepit. Ibant ambo per paludosa loca abruptaque cum exiguo triginta Neophytorum comitatu: & jam octiduum processerant, cum obvios habuere aliquot Coronatos, nunciantes Guabairum, potentem Casiquium, audito Sociorum adventu, in partes traxisse quamplurimos pagos, factaque conspiratione insidias in propinquo nemore struxisse; si ultra pergerent, indubiè cum comitatu perituros: se ex convocatis quidem fuisse, sed memores beneficiorum ab Sociis acceptorum, secretâ semitâ ad id nunciandum venisse. Ruius & Diastanius, gratiis habitis, cum Pindovio consultavere, num tutum esset ultrâ ire: quo respondente, tantillo comitum numero nullo modo id tentari posse, torto itinere, unde venerant redeuntes, expeditionem in aliud tempus distulere, quam sequenti anno feliciori aliquantulum successu, eâdem viâ Deo dante profèquar. Nunc ad vetera Guairaniæ oppida tantisper divertor.

LAURETI præcoci fato Marcus Marinus, Religionis initæ anno decimo, ætatis vigesimo-sexto, sublatus est: de quo multa paucis complectar, si ex Nicolai Durandi ad Generalem litteris Joanni Berchmanno, notissimæ virtutis juveni, in omnibus fuisse valdè similem asseruero. Nemo fuit, qui vel tenuissimam labeculam in ejus moribus, aut in legum nostrarum observantiâ oscitantiam adnotarit. Externi hominis compositio internam animi constitutionem ac puritatem manifestabat, quâ assequutus est, ut omnium in se oculos atque animos converteret. Sylvicolæ duo ad Socios per Lauretanos Neophytos adducti, & ad suos remissi, centum & viginti popularium familias paulò post secum reduxere, qui omnes, nemine dempto, suscepto Baptismo Christum professi sunt. Inda mulier participandis Divinis mysteriis asueta, ad flagitium ab Indo sollicitata, ubi ei in mentem venit, schedulam communicaturis dari solitam, penes se esse, fortiter resistens, velamento corporis in impudici manibus relicto, nuda ab eo profugit. E contra procax
 femina

CAPUT
XIII.
Expeditio
ad Campe-
stres popu-
los frustra-
tur.

Coronati po-
puli.

Tupicorum
ferocitas.

Guabairus
Sociis resistit.

Socii seve-
rè trahunt.

CAPUT
XIV.
De reliquis
Guairaniæ
rebus.

Marcus Ma-
rinus mori-
tur.

Et laudatur.

Centum &
viginti fa-
milie redu-
cuntur.

Mulieris en-
stus.